

Inleiding

Tweeluik

Dit boek is het tweede deel over het versterken van veilig gedrag in organisaties.

- Het vorige boek uit 2014 beschrijft de theorie van veilig werkgedrag. Het boek heet Veilig werkgedrag door Brain Based Safety.
- Dit boek gaat over de praktijk, met name over rol van de eerstelijns leidinggevende. Hij is belangrijk in het bevorderen van veilig werkgedrag. Dit boek kan gelezen worden zonder het andere boek te kennen.

Wie is de eerstelijns leidinggevende?

De eerstelijns leidinggevende is de persoon die direct leidinggeeft aan medewerkers op de werkvloer. In het Engels noemt men deze de 'first line supervisor'.

Wat is de opdracht van de eerstelijns leidinggevende?

De eerstelijns leidinggevende wordt beoordeeld op het bereiken van resultaten met zijn team. Hij wordt ook verantwoordelijk gehouden voor het veilig werkgedrag van zijn medewerkers. Dat veronderstelt dat die eerstelijns leidinggevende invloed heeft op hoe veilig anderen zich gedragen.

Wat is veilig werkgedrag?

Onder veilig werkgedrag wordt verstaan dusdanig handelen dat:

- betrokkene en zijn collega's na afloop van het werk weer gezond huiswaarts keren, en
- de machinerie en de omgeving ongeschonden blijven.

Heeft de eerstelijns leidinggevende invloed?

Kan je als eerstelijns leidinggevende verantwoordelijk gehouden worden voor het gedrag van anderen? Medewerkers zijn immers zelfstandige wezens die naar eigen goeddunken handelen. Het onderzoek hierover is duidelijk. De eerstelijns leidinggevende heeft van alle partijen de meeste invloed op hoe er veilig gewerkt wordt. Die invloed is waarschijnlijk veel groter dan jij zelf denkt.

Wat moet jij daarvoor doen?

De invloed op veilig werkgedrag is hier beschreven in de vorm van 'competenties'. Onder een competentie wordt verstaan *het vermogen tot het uitvoeren van een taak*. Dit omvat een geheel van:

- kennis (ik weet wat ik moet doen),
- kunde (ik bezit de techniek om het te doen) en
- ervaring (ik heb zoveel geoefend dat ik weet wanneer ik wat moet doen).

De knoppen van het gedrag

Je kunt een competentie het beste vergelijken met een knop waaraan je als eerstelijns leidinggevende kunt draaien. Als je draait, verandert het gedrag van de medewerker. Vergelijk het met een radio. Als je daar aan de knoppen draait kun je het volume, de bassen,

de hoge tonen beïnvloeden. Zo krijg je het mooiste geluid. Bij een medewerker werkt dat hetzelfde. Door het juiste gebruik van deze competenties krijg je het veiligste gedrag.

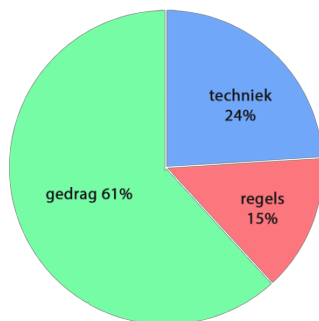
De rol van de techniek

Het beïnvloeden van gedrag is niet de enige manier om veiligheid te bevorderen. Een andere manier is de techniek. Het werk wordt veiliger als die op orde is. Denk hierbij aan:

- afscherming voor draaiende delen,
- ingebouwde beveiligingen, en
- persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals helm, bril, schoenen en overall.

De rol van regels

Nog een andere manier betreft de regels. Omdat we te maken hebben met grote risico's zijn er afspraken nodig. In de loop van de tijd zijn er veel regels opgesteld. Volgens sommigen hebben we nu te veel regels. Desondanks zijn er recent nog speciale regels ingevoerd, de zogenaamde Life Saving Rules¹. Deze hebben echt bijgedragen aan het terugdringen van dodelijke ongevallen.

Relatieve invloed op ontstaan van incident

Waar staan we nu?

Als we een analyse maken van de huidige ongevallen blijkt dat de meeste nu veroorzaakt worden door onveilig gedrag. De invloed van slechte techniek is 24 procent, die van gebrekkige regels is 15 procent. De meeste winst is nu dus te behalen door het versterken van veilig gedrag.

Wat is Brain Based Safety?

Brain Based Safety is een aanpak om veiligheid te bevorderen door het gedrag te veranderen. De aanpak is gebaseerd op kennis van het brein. De aanpak is nieuw, omdat we pas sinds kort in het brein kunnen kijken terwijl iemand opdrachten uitvoert. Zo kunnen we bijvoorbeeld zien wat er gebeurt als je een risico waarneemt of iets gevaarlijks doet. Al deze kennis heeft geleid tot een nieuwe aanpak die aansluit bij de laatste opvattingen over veiligheid. Die opvattingen staan hier beschreven. Veel leesplezier!

Juni Daalmans
2018

¹ De Life Saving Rules zijn een set van twaalf regels die in de beginjaren van deze eeuw wereldwijd zijn uitgevaardigd door met name de chemische industrie en haar toeleveranciers. Je herkent ze aan de pictogrammen. Deze regels zijn met name gericht op het voorkomen van fatale ongevallen.